

теоретичне наслідування трагізму з традиційними формами вшанування, що користувались популярністю у пострадянський період. Сучасна меморіалізація перетворилась на майданчик повсякденності, де індивід перефразовує зміст Катастрофи та трактує її символізм залежно від особистісного сприйняття.

Альтернативні стратегії культивування коменоративних практик Голокосту є наслідком популяризації нових медіа, покликаних створювати діджитал місця, де мова йде про осмислення культурної пам'яті як складової самоідентифікації. У цьому процесі різко змінюються культуротворчі образи та їх символізм. Дослідниця принципу постпам'яті Катастрофи М. Гірш наголошує, що сьогодення потребує відмовитись від однорідного сприйняття історичних наративів та орієнтуватись на перетворення їх для нового соціального досвіду.

Діджитал коменоративні практики у візуальному просторі змінюють матеріальні монументи та будують спільноту для збереження колективних спогадів. Реалістичний інструментарій вебплатформ порушує межі між дійсністю і віртуальним, вписуючи пам'ять про трагічне минуле в повсякденне життя. Коменорація за допомогою сучасних технологічних моментів дозволяє це зробити та позбавляє Голокост консервативного сприйняття. Діджитал вшанування спростовує сутність Катастрофи та нівелює її семіотичний простір з одвічною ідеєю втрати. З'являється альтернатива місцям пам'ятання. Прикладом може слугувати проєкт Меморіального центру «Бабин Яр» – «Шлях», який застосовує метод віртуальної реконструкції емоційного контексту трагедії Голокосту, що містить у собі інтерактивні щоденники та аудіоспектакль. Ця структура перетворюється на місце роботи з культурною пам'яттю та трансформаційним опрацюванням індивідуального сприйняття події.

Діджитал меморіали є новою формою репрезентації вшанування Голокосту для культурно-візуального простору України. Вітчизняні коменоративні практики конструюють механізм цитування події за допомогою адаптації доступного інформаційного сегмента. Це дозволяє активно генерувати політичні, етнічні імперативи й традицію, які є важливими універсальними для самовизначення особистості у наш час.

М. В. Александрова

ТРАДИЦІЯ ЯК СПОСІБ ТРАНСЛЯЦІЇ КУЛЬТУРНИХ КОДІВ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ

У культурології під традицією науковці визначають спосіб виконання наступності, у якому інтегровані творчі тенденції минулого, що мають важливий сенс для сучасності. Поняття традиції отримувало різноманітні теоретичні трактування, що визначається їх диференційованістю. Встановлено, що завдяки традиціям зберігається найбагатший потенціал культури, здобувається природний та живий зв'язок сучасності та минулого, з'являється можливість взаємодії культурних епох та цінностей.

У гуманітарних дослідженнях поняття «традиція» може трактуватись широко: як фундаментальна універсальна характеристика, дія якої поширюється в дуже широкі часові і просторові межі. Така культурна традиція може охоплювати цілу історичну епоху, цивілізацію і визначати конкретний тип культури. Існує інше, вужче розуміння традиції як деякої константи, яка

відтворюється у певних групах, наприклад, в етнічних спільнотах. При цьому в традицію включаються всі елементи культури певного періоду, вся сукупність культурних текстів та кодів.

Великою проблемою української культури є «розірваність традиції», що зумовлена історичним розвитком. Колективізація спотворила обличчя сільської культури скрізь, де відбувалася. Водночас з економічною базою села було знищено і культурні норми, як й інституції громадянського суспільства. Було кардинально змінено давню культурну і соціальну структури з численними складовими, основою яких був традиційний спосіб життя. Вільямом Ноллом у праці «Трансформація громадянського суспільства. Усна історія селянської культури 1920–1930 років» досліджується методом інтерв'ю саме усна історія, джерела якої з кожним роком міліють. Спогади селян (репресованих і простих колгоспників) безпосередньо, а «активістів» опосередковано змальовують жахливу картину впровадження нового способу життя, що демонструє жахливі наслідки розірваності традиції та знищення традиційного способу життя. Але механізм дії традиції має здатність відроджувати і одночасно трансформувати забуті культурні стереотиби та форми, транслювати культурні коди.

Будь-який код — це насамперед інформативна система умовних знаків (символів), організованих за законами власного синтаксису, отже код — це мова. Відповідно, культурний код — це інформативна система знаків культури (її символів, артефактів) або мова культури, яка має конкретне значення у певному етнічному контексті у своєму хронотопі. Код — складова одиниця культури. Культурні коди співвідносяться з найдавнішими архетиповими уявленнями людства щодо будови Всесвіту та несуть ці знання новим поколінням. Вони універсальні за своєю природою, але детерміновані суб'єктивним (традиційним, етнічним) фактором, тому кодування культурного простору завжди має національний характер і є специфічним для кожного етносу.

Культурний код нації є не пережитком минулого, а квінтесенцією найкращих та найжиттєздатніших практик, зібраних народом за віки історії. Зазвичай, у рутинних практиках, культурні коди не є явними, їх не можна вичленити або зафіксувати, наприклад, методами соціологічних опитувань. Але нині, коли українське суспільство існує в топосі діючої травми, культурні коди функціонують як факти реальної дійсності. За допомогою комбінування або мовних символів, або предметів та поєднання їх у певну сукупність можна зробити повідомлення, зрозуміле іншим носіям конкретної культури. Кожне таке повідомлення сприймається без додаткових пояснень, що говорить про те, що у людей в культурному середовищі сформувалися певні уявлення, і вони їх розуміють. Особливого значення набуває аналіз всіх елементів, що утворюють культурні коди нації, їх сенсу, призначення та можливостей.

О. О. Кухаренко

ДЕЯКІ ЗАУВАЖЕННЯ ЩОДО ПОТОЙБІЧНОЇ СТРАВИ

Народні вірування, казки та обряди містять значну кількість посилянь на страви, що вживалися лише в межах обрядових дій. Пригощали ними казкового героя виключно представники потойбічного світу. Ці страви вважалися такою їжею, що належить потойбіччю.